

УДК 339.5

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/293-294

Яна НИНИК

здобувач вищої освіти

Вадим ПУХАЛЬСЬКИЙ

доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, кандидат економічних наук, доцент

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ РОКУ

У такий скрутний для нашої країни час експорт та імпорт – надзвичайно важливі операції в її зовнішньоекономічній діяльності. Україна робить все, щоб підтримувати економіку держави. Тож в результаті 2023 року в Україні спостерігалось зростання обсягів експорту, які досягли майже 100 млн т. товарів, що на 112 тисяч т перевищує показники 2022 року. Проте у вартісному вимірі цей показник зменшився на 18,7 %, або на 35,8 млрд доларів. Щодо імпорту, у 2023 році в Україну було ввезено товарів на суму 63,5 млрд доларів [1].

У минулому році дохід від експорту досягнув одного з найнижчих рівнів за останні десять років через блокування польського кордону. Тому українська сторона запустила альтернативний маршрут через Чорне море, активно розвиває перевезення Дунаєм і веде перемовини з польською стороною щодо розблокування кордону. Ці заходи сприяли тому, що у грудні вперше за останні півріччя здійснено експорт на понад 3 млрд доларів. Також у грудні вперше з березня перевищено обсяг експорту більш як 10 млн т. За спільних зусиль уряду України та міжнародних партнерів спостерігається зростання експорту морським транспортом. У грудні порівняно з листопадом цей показник збільшився на третину, досягнувши 7 млн 340 тис. т вантажів.

Загалом за 2023 рік експорт морським шляхом збільшився майже на 1 млн т порівняно з попереднім роком. Окрім зерна, через цей маршрут експортується різноманітний товар, включаючи метал. Після введення в дію альтернативного морського коридору спостерігається зростання експорту виробів цієї категорії. Наприклад, у грудні порівняно з листопадом зросли показники вивезення напівфабрикатів на 40 % і прокату плоского металу – на 45,3 %.

Натомість експорт автомобільним транспортом продовжує зменшуватися; основна причина – блокування кордонів Польщею. У грудні обсяг експорту цим способом порівняно з листопадом скоротився на 18,3 %. Проте за весь рік втрати є невеликими – лише -0,7 %. Для вирішення цієї проблеми тривають переговори на всіх рівнях.

У той же час Україна збільшила обсяги експорту контейнерним транспортом: залізничним – на 86 % і автомобільним – на 36 %. Наразі це найбільш ефективний спосіб перевезення для продукції з високою доданою вартістю [1].

Імпорт у грошовому вимірі минулого року зріс та склав 62,2 млрд доларів. Найбільший обсяг імпорту в Україну припадав на такі категорії товарів: паливо на – 7,8 млрд доларів, товари «різного» призначення – на 3,7 млрд доларів, медичні засоби – на 1,7 млрд доларів, а також безпілотні літальні апарати – на 681 млн доларів. Також серед лідерів імпорту в Україну слід назвати автомобілі, добрива та засоби захисту рослин. Найбільше товарів до України імпортували з таких країн, як: Китай – на суму 10,4 млрд доларів; Польща – 6,6 млрд доларів; Німеччина – 4,9 млрд доларів [1].

Протягом січня 2024 року обсяг товарообігу склав 8,5 млрд доларів (імпорт – 5,1 млрд доларів, експорт – 3,4 млрд доларів). Також у загальному обсязі імпортованих товарів відзначається, що 67 % становили машини, обладнання та транспорт, що оцінюється в 1,9 млрд доларів. Продукція хімічної промисловості склала 868 млн доларів, а також продовольчі товари – на 659 млн доларів. У трійку найбільш експортованих товарів з України в цей період увійшли продовольчі товари – на суму 2,2 млрд доларів, метали та вироби з них – 362 млн доларів, а також мінеральні продукти – 312 млн доларів [2]. Зовнішня торгівля товарами України зображена на рис. 1.

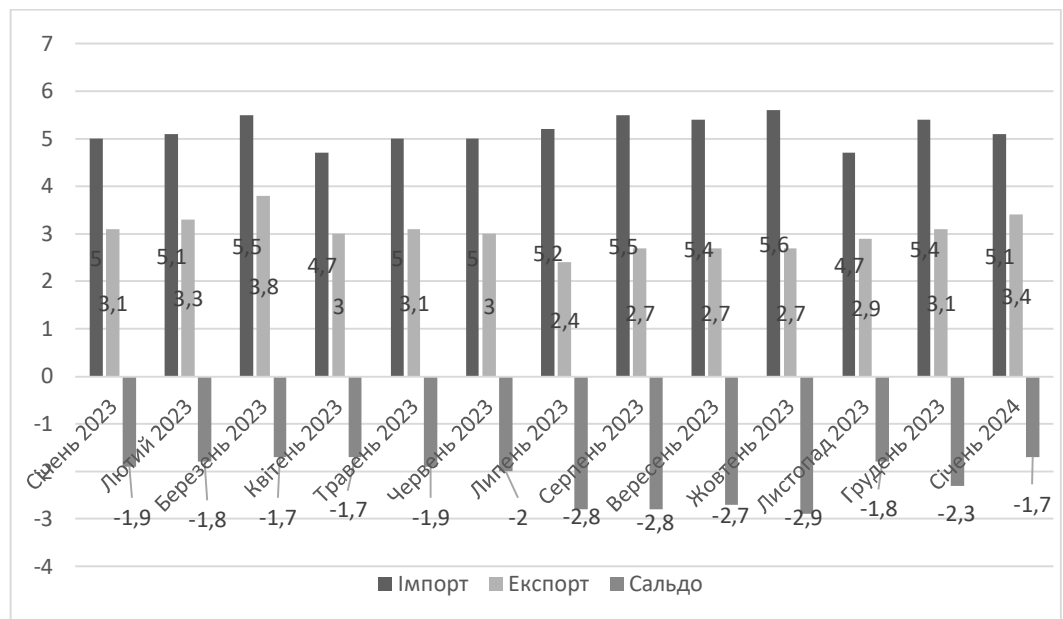

Рис. 1. Експорт та імпорт України за 2023 р. та на початку 2024 р. [3].

На рисунку видно, що сальдо торгівельного балансу негативне, тобто імпорт перевищує експорт, що означає, що країна більше купує товарів, ніж продає. У березні спостерігається найвищий показник експорту за весь рік, а у листопаді – найвищий показник імпорту. У січні 2024 року обсяг товарообігу перевищує на 7 % показники аналогічного періоду 2023 року. Незважаючи на позитивний розвиток експорту, від’ємний баланс торгівлі товарами залишився на рівні 1,7 млрд доларів.

Через протести польських фермерів та блокування кордонів Україна вже зазнала втрат на експорті та імпорті на понад 1,5 млрд євро. Щодня, у випадку стояння на місці, тобто неактивності бізнесу та відсутності експорту, збитки будуть лише зростати. Запобігти такому розвитку подій можна в результаті переговорів з польськими фермерами. Наразі відбуваються переговори між польським урядом, протестуючими та профспілками, спрямовані на розблокування кордонів для досягнення цієї мети. Крім того, для збільшення обсягів експорту важливо відкрити альтернативні морські коридори, впровадити механізм страхування суден від воєнних ризиків та поліпшити річкову логістику. Це дозволить збільшити експорт товарів та послуг і уникнути перешкод. Україна уже займається цим, оскільки позитивні зміни в окресленому напрямі спостерігаються починаючи з останніх місяців 2023 року. Тому результати подальшої зовнішньої торгівлі товарами України буде залежати від урегулювання зернового конфлікту з Польщею [4].

Отже, експорт та імпорт України за 2023 рік зросли порівняно з показниками 2022-го. У січні 2024 року також було показано досить гарні результати. Проблемою як були, так і залишаються протести польських фермерів на кордоні. За минулий рік наша держава зазнала втрат через це, однак у поточному блокуванні польського кордону може спричинити значні труднощі для економіки нашої країни.

1. Економічна правда. URL : <https://www.epravda.com.ua/>.
2. Державна митна служба України. URL : <https://customs.gov.ua/>.
3. Міністерство економіки України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
4. Україна стала заручником: Марчук про наслідки блокування кордонів та чого насправді добиваються фермери в Європі. *Landlord*. URL : <https://landlord.ua/news/ukrayina-stala-zaruchnykom-marchuk-pro-naslidky-blokuvannya-kordoniv-ta-chogo-naspravdi-dobyvayutsya-fermery-v-yevropi/>.